

KÖYDE EĞİTİMDE NEREDE KALMIŞTIK ?

İZLEME & DEĞERLENDİRME RAPORU

KASIM 2023

KÖY OKULLARI DEĞİŞİM AĞI DERNEĞİ

Kuruluş tarihi: 5 Aralık 2016

www.kodegisim.org

bilgi@kodegisim.org

Murat Reis Mah. Gazi Cad. No: 79

Bağlarbaşı Üsküdar/İstanbul

0216 343 73 43

@kodegisim

İÇİNDEKİLER

Köyde Eğitimde Nerede Kalmıştık? Hatay & Adıyaman İzleme ve Değerlendirme Raporu	4
Köyde Eğitimde Nerede Kalmıştık? Projesi	4
Proje Hedefleri	4
Proje Etkinlikleri	5
İzleme & Değerlendirme Süreçleri	5
Proje Değerlendirmesi Öğrenimler	8
Çocuk Atölyeleri	9
İçerik Tasarımı	10
Sınıf Yönetimi	11
Gönüllü Yönetimi	11
Çocuğun İyi Olma Halini Güçlendirmeye Yönelik İhtiyaçlar	12
Ebeveyn Çemberleri	12
Çember Yönetimi	13
Çembere Davet ve Katılım	14
Çember İçeriklerine Yönelik İhtiyaçlar	15
Öğretmen Seminerleri	15
Gönüllü Katılımı	18
Proje Etkileri	21
Çocuklardaki Etkileri	21
Sosyal ve Duygusal Öğrenme Analizi	23
Programın Uygulanması Hakkında Öneriler	23
Annelerdeki Etkileri	24
Öğretmenlerdeki Etkileri	26
Gönüllülerdeki Etkileri	28
Sonuç ve Değerlendirme	31

Köyde Eğitimde Nerede Kalmıştık? Hatay & Adıyaman İzleme ve Değerlendirme Raporu

Köy Okulları Değişim Ağı (KODA) tarafından yürütülen “Köyde Eğitimde Nerede Kalmıştık?” projesi 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremin ardından depremden en çok etkilenen iller olan Hatay ve Adıyaman’da gerçekleştirilmiştir. Proje kapsamında depremden en çok etkilenen köy ve kırsal mahallelerdeki çocukların okullarında ailelerle iş birliği içinde hem akademik hem psikolojik olarak desteklenmelerini sağlamak amacıyla atölyeler tasarlanmıştır. Bu atölyelere ek olarak, çocuğun iyi olma halinde önemli bir yer tutan ebeveyn çemberleri ve öğretmen seminerleri düzenlenmiştir. Atölyeler KODA’nın halihazırda sahip olduğu gönüllü topluluğunda yer alan gönüllülerin bir oryantasyon çalışması sonrasında haftalık olarak bölgeye eğitmen olarak gitmeleriyle gerçekleştirilmiştir. Değerlendirmelerin önemli bir kısmı iki il için ortak yapılmış, farklılaşan durumlar ayrıca belirtilmiştir.

Proje Hedefleri

- Depremden sonra köylerdeki okulların açılması konusunda en büyük engellerden biri olan öğretmenlerin barınma sorununa veya gerekliyse köy okullarının onarılmasına, yeniden yapılmasına, tekrardan okul olarak kullanılmaya başlamasında iş birlikleri ile çözümler üretmek,
- Bölgedeki (Hatay ve Adıyaman) öğretmen açığının eğitim fakültesi mezunu, atanamayan öğretmenlerin bölgeye yönlendirilmesiyle proje süresince giderilmesini sağlamak,
- Bölgeye yeni atanan öğretmenlerin hem bölgeye hem de mesleğe adaptasyon süreçlerini kolaylaştırmak,
- Bölgeye atanma potansiyeli yüksek öğretmen adaylarının sahada deneyim kazanmasını sağlamak ve mesleki gelişimlerini desteklemek,
- Öğretmenlerin afet sonrası dönemde öğrencilerini akademik ve psikososyal anlamda nasıl destekleyebileceklerine dair bilgi ve becerilerini artırmak,
- Öğretmenlerin yalnızlık hissini azaltmak,
- Ebeveynler için hem bireysel hem de çocuklarına dair duygu ve düşüncelerini paylaşılabilecekleri alanlar açmak,
- Köylerde öğrencilerin okula devam durumunu birebir takip ederek ve her duruma özel çözümler geliştirerek çocukların okula devamını sağlamak,
- Öğrencilere okul içinde ve dışında psikososyal destek sağlamak,
- Öğrencilerin, akademik olarak geri kalmış oldukları derslere yönelik ilgi, merak ve öğrenme istekliliğini arttırmak.

Proje Etkinlikleri

- **Çocuklarla atölye çalışmaları:** Programda çocuklarla Sosyal Duygusal Öğrenme atölyelerinin yanı sıra Fen, Matematik, Türkçe çalışmalarını içeren atölyeler sunulmuştur.
- **Ebeveyn çemberleri:** Çocuklarla yürütülen atölyelere paralel olarak, bölgedeki ebeveynlerle 2 saatlik buluşmalar yapılmıştır. Bu buluşmalarda bireysel olarak iyi olma hallerinin yanı sıra çocuklarıyla nitelikli zaman geçirme ve çocuklarının eğitim sürecine de destek olma üzerine sohbetler edilmiş; çocuklarıyla da oynayabilecekleri oyunlar uygulamalı olarak aktarılmıştır.
- **Öğretmen seminerleri:** Güz dönemi başındaki öğretmen seminer döneminde yapılması planlanan bu seminerler prosedürler gereği sadece Adıyaman'da 'Aile Katılımı' ve 'Sınıf Yönetimi' olmak üzere iki başlıkta gerçekleştirilmiştir.
- **Öğretmen çemberleri:** Program tasarım sürecinde -seminer dönemi ve sonrasında - 2023 Eylül ayı ortasına kadar bölgedeki öğretmenlerle, öğretmen topluluğu* oluşturma temelleri atılacağı ve destekleyici eğitim içerikleri paylaşılacağı çemberler planlanmıştır. Program sürecinde yapılan revizyonlarla okullarında yaz boyu etkinlikler yaptığımız öğretmenlerle tanışma ve yaz sürecinde yapılanları aktarma hedefli çemberler gerçekleştirilmiştir.
- **Gönüllü katılımı:** KODA topluluğunda bulunan öğretmenler, öğretmen adayları ve diğer gönüllüler çocuk atölyeleri ve ebeveyn çemberlerinin yürütülmesinde programın uygulayıcıları olarak yer almaktadır. Bu kapsamda gönüllülere KODA eğitmenleri tarafından sahaya gitmeden önce KODA'ya ve çalışmanın kendisine yönelik bilgiler; çocuklarla bütünsel öğrenme ve iyi olma süreçlerine destek olabilmeleri için (1) sosyal duygusal öğrenme içeriklerine ve (2) Türkçe, Fen, Matematik uygulamalarına dair (3) bir oryantasyon programı sunulmaktadır.

* Öğretmen Toplulukları KODA'nın 2016 yılından bu yana Türkiye'nin köy ve kırsal mahallelerinde görev alan öğretmenleri kişisel ve mesleki olarak güçlendirmek için yürüttüğü bir programdır.

İzleme & Değerlendirme Süreci

"Köyde Eğitimde Nerede Kalmıştık?" projesinin afet sonrası süreçte tasarlanması gerekliliği ön hazırlık sürecinin hızlı olmasına ve projenin içeriğine yönelik kararların bir kısmının proje başladıktan sonra uygulama aşamasında alınmasına sebep olmuştur. Afet gibi acil müdahale gerektiren durumlarda ortaya çıkan bu durum izleme - değerlendirme sürecinin tasarlanmasını da etkilemiştir. Projenin hedefleri ve faaliyet içerikleri uygulama aşamasında şekillenmeye devam etmiştir.

Bu yüzden izleme - değerlendirme çalışması baştaki hedefler ile sonuçlarını karşılaştırmak yerine süreç içinde alınan kararları ve sonuçları değerlendirmeye, faaliyetlerin hedef kitle üzerindeki kazanımlarını anlamaya ve programın öngörülemez etkilerini ortaya çıkarmaya odaklanmıştır.

Bu kapsamda projenin temel uygulayıcıları olan ve süreç içerisinde de hedef kitleye dönüşen gönüllüler için bir değerlendirme formu tasarlanmıştır. Bu değerlendirme formunda hem kişisel hem mesleki açıdan gönüllülük deneyimlerini hem de yürüttükleri çalışmalar (Çocuk Atölyeleri ve Ebeveyn Çemberleri) kapsamında proje faaliyetlerini değerlendirmeleri istenmiştir. Ebeveyn Çemberlerine¹ katılan gönüllüler için buluşmaları değerlendirdikleri ve gözlemlerini aktardıkları bir değerlendirme formu da ayrıca oluşturulmuştur. Öğretmen seminerlerinin etkisini incelemek için ise eğitime katılan öğretmenler ve eğitimciler için iki adet değerlendirme formu hazırlanmıştır.

Proje sürecinde izleme - değerlendirme uzmanı tarafından her iki ile de saha ziyareti gerçekleştirilmiş ve görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmelere saha ziyareti sonrasında telefon üzerinden iletişim kurma yolu ile devam edilmiştir. Son olarak projenin tamamlanmasının ardından projeye dahil olan KODA ekibi tarafından bir değerlendirme formu doldurulmuş ve bu uygulamayı bir değerlendirme toplantısı izlemiştir. Farklı kaynaklardan gelen değerlendirmeler hedef kitle ve etkinlik bazında kategorize edilerek analiz edilmiştir.

Projenin ana faaliyeti olan çocuk atölyelerinin çocuklar üzerindeki etkisinin ölçülmesinde üç konuda zorluk yaşanmıştır:

- 1) Çocuk atölyelerini gerçekleştiren gönüllülerin haftalık sirkülasyon ile projeye katılmaları dolayısıyla çocuklar üzerindeki değişimi gözleme imkânlarının olmaması,
- 2) Çocuklarla birebir değerlendirme görüşmesinin yapılamaması,
- 3) Proje hazırlık sürecinde yapılan planların zaman içerisinde yerelin koşullarına bağlı olarak değişmesi,
- 4) Atölyelere katılan çocukların devamsızlık yaptıkları günlerin fazla olması,

¹ Annesini kaybeden çocukların varlığı ve bakım verme işinin anneler gibi ailedeki diğer kadınların da üstünde olması nedeniyle proje sürecinde bu çemberlerin adı 'Kadın Çemberleri' şeklinde değiştirilmiştir.

5) Sosyal Duygusal Öğrenme analizi için çocuklardaki değişimi gözlemleyen gönüllülerin bu konuda uzman olmaması.

Netice olarak projenin çocuklar üzerindeki etkilerini analiz etmek için gönüllülerin ve proje ekibinin değerlendirmeleri, Sosyal ve Duygusal Öğrenme (SDÖ) çalışması, izleme - değerlendirme uzmanının saha ziyaretinde yaptığı görüşmeler ve katılımcı gözlemlerle elde edilen veriler kullanılmıştır. Raporun akışında ilk olarak projenin faaliyetleri değerlendirilmiş ardından hedef gruplar üzerindeki etkilerine yer verilmiştir. Sonuç bölümünde ise projenin öne çıkan etkileri ve potansiyeli değerlendirilmiştir.

Proje Değerlendirmesi ve Öğrenimler

KODA ekibi Köyde Eğitimde Nerede Kalmıştık? projesinin hazırlık süreci kapsamında dört il (Adıyaman, Hatay, Gaziantep, Kahramanmaraş) saha ziyaretleri (Mayıs 2023) gerçekleştirilerek hedef kitlenin ihtiyaçlarına, bölgenin lojistik şartlarına ve önceliklerine yönelik bir ihtiyaç analizi çalışması yürütmüştür. Bu çalışmadan edinilen bilgi ve gözlemlerin değerlendirmesinin sonucunda projenin yürütüleceği bölge olarak Adıyaman ve Hatay illeri belirlenmiştir.

Haziran 2023 itibarıyla projenin içeriği ana hatlarıyla; Gönüllü Katılımı, Çocuk Atölyeleri, Ebeveyn Çemberleri ve Öğretmen Seminerleri faaliyetlerinden oluşmaktadır. Faaliyetler Adıyaman'da Tut Merkez, Kaşlıca ve Öğütlü köyünde; Hatay'da ise Avcılar ve Çanakoluk köylerinde gerçekleştirilmiştir.

Bölge halkının ve gönüllülerin proje faaliyetleri hakkında genel değerlendirmeleri oldukça olumludur. Deprem olumsuz psikososyal etkilerinden uzaklaşmalarını sağlayan proje etkinliklerinde katılımcılardan sıklıkla alınan geri bildirim "iyi ki geldiniz," olmuştur. Afet sonrası iyileşme döneminde yapılan bu çalışma hedef kitlenin yalnızlık duygusunu hafifletmiş, kendilerini ifade edebilecekleri güvenli bir zemin oluşturmuş ve KODA ile tanışmalarını sağlamıştır.

Adıyaman ve Hatay'da eş zamanlı yürütülen faaliyetlerin organizasyonu birbirine oldukça benzemekle birlikte, ailelerin eğitimden beklentileri ve çalışılan çocuk gruplarında gözlemlenen sorun alanlarında iki il arasında önemli farklılıklar görülmüştür. Hatay örneğinde çalışma yapılan köyler merkezden çok uzak ve izole değildir. Yapılan çalışmada eğitime daha fazla önem veren, öğrencilerin eğitim seviyesini Türkiye geneli ile kıyaslayarak değerlendiren ve veli - çocuk ilişkisinde "neye ihtiyaç duyduklarının" farkında olan ve kendilerini bu konuda geliştirmek isteyen bir veli profili gözlemlenmiştir.

Adıyaman örneğinde ise köyler şehir merkezinden izole durumdadır. Faaliyetlere katılan çocukların eğitim seviyeleri daha çok ilçe ya da il (Adıyaman) seviyesinde kıyaslanmaktadır. Ayrıca çocukların bahçe işlerinde çalıştırılması çok yaygın olduğu için çoğu zaman çocuklar projenin iki günlük programının yalnızca bir gününe katılım gösterebilmiştir. Sosyal medya bağımlılığının iki ildeki katılımcılar arasında da yaygın bir sorun olduğunu söylemek mümkündür ancak Adıyaman'da buna ek olarak akran zorbalığının özellikle ortaokul öğrencileri arasında daha çok olduğu gözlemlenmiştir. Ebeveyn Çemberlerindeki anlatılara ve çocukların davranışlarına dayanarak aile içi şiddetin de Adıyaman'da daha yaygın olduğu söylenebilir.

Çocuk Atölyeleri

Çocuk Atölyeleri faaliyeti Hatay'da 10 hafta; Adıyaman'da 9 hafta boyunca altı yerleşim yerinde haftada yaklaşık ikişer gün olacak şekilde ilkokul ve ortaokul çocuklarına gönüllüler tarafından uygulanmıştır. Bu kapsamda her gün 2,5 saat akademik destek ve 2,5 saat sosyal duygusal becerileri geliştirme hedefli atölyeler gerçekleştirilmiştir. Böylelikle atölyelere katılan her çocuk haftada toplam 10 saat KODA gönüllüleriyle bir araya gelmiştir. Atölyeler kapsamında aşağıdaki tabloda detayları verildiği üzere toplam **922 (501 Adıyaman, 421 Hatay)** öğrenciye ulaşılmış ve bunların yaklaşık 330'u atölyeleri düzenli takip etmişlerdir.

Çocuk Atölyeleri Erişim Verileri				
		Hedeflenen Çocuk	Erişilen Çocuk	Aktif Katılan Çocuk
Adıyaman	İlkokul	120	278	170
	Ortaokul	120	223	
Hatay	İlkokul	120	239	150
	Ortaokul	120	182	
TOPLAM			922	330

Deprem sonrasında okuldan uzak kalan çocukların hem iyi olma halini güçlendirmek hem de onları okula hazırlamak için tasarlanmış olan bu faaliyet çocuklar ve aileleri tarafından oldukça olumlu karşılanmıştır. Faaliyetin uygulanma sürecine yakından bakıldığında güçlü yanları arasında proje ekibinin anlık karşılaşılan sorun alanlarına hızlı müdahale ile çözüm üretebilmesi ve proje boyunca Türkiye'nin farklı yerlerinden yeni gönüllülerin sürece dahil edilebilmesi öne çıkmaktadır.

Faaliyet; **içerik tasarımı, sınıf yönetimi, gönüllü yönetimi ve çocuğun iyi olma halini güçlendirmeye yönelik ihtiyaçlar** başlıklarında değerlendirilmiştir.

İçerik Tasarımı

- Atölye içeriklerinde genel bir standart oluşturmak ve içeriğin çocuklara uyumlu olmasını sağlamak hem ön hazırlık sürecinin afet şartları gereği sınırlı olması hem de çok paydaşla çalışılması nedenleri ile zorlaşmıştır. Atölyeye katılan **ilkokul çocukları arasında okuma yazma bilmeyenlerin olması**, karma sınıf ortamından ötürü **farklı seviyelere uygun içerik aktarımının zorlaşması**, ortaokuldaki çocuklara seviyelerine uygun ve **akademik beklentilerini karşılayan içerik aktarımında zorluk** yaşandığı gönüllüler ve proje ekibi tarafından ifade edilmiştir. Ayrıca ortaokuldaki çocukların **“çocuk olma” algısındaki farklılık** sebebiyle sosyal duygusal öğrenme etkinliklerini kendilerine uygun görmemeleri ve bursluluk sınavlarına hazırlandıkları için akademik eğitime daha fazla ihtiyaç duydukları gözlemlenmiştir.
- Çocuklar atölyelere küçük kardeşlerini getirmek zorunda oldukları için 3-4 yaş grubundaki çocukların derslere dahil olmaları durumunda sınıf yönetiminde zorluk yaşanmıştır. Proje sürecinde **okul öncesi** dönemdeki çocuklara yönelik ayrıca bir çalışma yapılmasına ihtiyaç duyulmuştur.
- **Eğitim süresinin** çok uzun olması sebebiyle çocukların odaklanmakta zorlandıkları gözlemlenmiştir.
- **Atölyeler arasında olan el işi etkinliklerinde kendi yaptıkları ürünleri** çocuklar evlerine götürmek istemiştir. Bu durum için buna benzer etkinliklerin yerelden kolaylıkla erişilebilecek malzemelerle tasarlanmasının faydalı olacağı görülmüştür. Ayrıca çocukların daha sonrasında kendi kendilerine yapabilecekleri bir etkinlik olması adına **doğadan toplanan** malzemelerle etkinlikler tasarlanması önerilmiştir.

Gönüllüler ve proje ekibi tarafından gelecek çalışmalar için önerilen içerikler;

- **Fiziksel aktiviteler** (gezi, doğa yürüyüşü vb.)
- **Sanatsal aktiviteler** (müzik aletleri, koro vb.)
- **Meslek** tanıtımları
- **Okuma** saati, kitap değerlendirmesi
- Ortaokuldaki çocuklar için kutu oyunları
- Açık hava **sineması**, film gösterimi

Sınıf Yönetimi

- **Sınıf yönetimi** ve **sınıf içi kuralların** belirgin bir şekilde tasarlanmamış olması çocukların atölyelere adapte olması ve okula hazırlık süreçlerini zorlaştırmıştır. Sınıf yönetiminde çocuklara küçük görevler veren bir tasarıma ihtiyaç duyulmuştur. Ayrıca öğretmenler için **etkinliklere katılmak istemeyen çocukların** dahiliyetini sağlamak çözüm üretilmeyen sorunlardan biri olmuştur. Edinilen tecrübe ilerleyen süreçte atölyelerin ilk iki haftasını sınıf yönetimine ve kurallara ayrılmasının ve sonrasında değişen gönüllülerle bu kuralları takip etmelerinin gerekliliğini de ortaya koymuştur.
- Sınıflarda **gönüllülerden birinin öğretmenlikte daha deneyimli** olması sınıf yönetimini kolaylaştıran etkenlerden biri olmuştur.
- Köy içi iletişimin **çocukların kendi aralarında kurdukları ilişkileri** doğrudan etkilemesi ve akrabalar arasında gruplaşmaların yaşanması sınıf yönetimini zorlaştıran etkenlerden biri olmuştur.
- Atölye içerikleri kadar önemli olan diğer bir uygulama kriteri de **bölgenin lojistik şartları** olmuştur. Yazın yüksek derecedeki sıcaklıklar ve uygulama alanlarının (okul binası, okul bahçesi, konteyner vb.) birbirinden farklı zorluklar taşıması eğitimin uygulanmasını ve çocukların odaklanmasını zorlaştırmıştır.

Gönüllü Yönetimi

- Gönüllülerin projenin sınırlı bir bölümüne katılmış olması projeyi bir bütün olarak görememesine neden olmuş; atölye içeriklerinin çocuklara sağlayacağı faydanın tam olarak anlaşılmasını zorlaştırmıştır.

Gönüllü Değerlendirmesi: “Bazı etkinlikler onlar için tekrarlayıcı nitelikteydi, mandala gibi. Ama bunu toplantıda söylediğimizde Hatice (KODA Gönüllü Koordinatörü) güzel bir açıklama getirmişti (onların geçmişte yaptığı mandala ile şu an yaptığı mandala arasında ruh değişikliğine bağlı olarak farklılık var) bunu öğrencilere bize sıkıldıklarını ifade ettikleri zaman söyleseydik daha ilgi çekici hale gelebilirdi.”

- Gönüllülerin **haftalık sirkülasyon** ile değişmesi ve bir çocukla en fazla iki gün çalışabilmesi, ortak kurallar ve kültür oluşmasını zorlaştırmıştır. Öte yandan gönüllülerin düzenli değişmesi, yaz şartlarında daha uzun vadeli bir çalışma yürütülmesini mümkün kılmıştır.
- Gönüllülerin **cinsiyet dağılımında dengeye** ihtiyaç duyulmuştur.

Çocuğun İyi Olma Halini Güçlendirmeye Yönelik İhtiyaçlar

- Afet sonrası **çocuğun iyi olma hali üzerinde** çocukla doğrudan çalışmak psikolojik durum, yas süreçleri, sosyal medya bağımlılığı, akran zorbalığı, aile içi şiddet, çocuk güvenliği gibi sorun alanları ortaya çıkarmıştır. Bu sebeple psikoloji, psikolojik danışman ve rehberlik, çocuk gelişimi vb. alanlardan uzmanlara ihtiyaç duyulmuştur.
- Çocuk güvenliği** ile alakalı KODA'nın bir politika belgesi olmakla birlikte bu belgenin çocukların kendi aralarında şiddet gözlemlendiğinde (**akran zorbalığı**) yapılması gerekenleri içermesine ihtiyaç duyulmuştur.
- Çocukların atölye katılımında fizyolojik durumları derse hazırbulunuşluk hallerini etkilemiştir. Hasta, uykusuz, sabah kahvaltı yapmamış olan, öğle yemeklerinde eve gitmeyen ve bu sebeplerle **beslenemeyen çocuklar** olmuştur. Gelecekteki çalışmalarda bu durumlar için bir önlem alınması gereklidir.
- Çocukların kendi **okullarındaki öğretmenleri ile koordineli bir çalışma** tasarımına ve onlar hakkında ön bilgi alımına ihtiyaç duyulmuştur. Bu koordineli çalışma proje sonrasında çocukların KODA ekibinden sonra kendi okul öğretmenlerine alışabilmeleri için de önem arz etmektedir.
- Kaynaştırma öğrencileri ya da depremden çok fazla etkilenen özel gereksinimli öğrenciler için** özel bir çalışma oluşturulması da ihtiyaç alanlarından biri olmuştur.

Ebeveyn Çemberleri

Hatay ve Adıyaman'da üç yerleşim yerinde proje içerisinde dörder buluşmalı çember serisi tasarlanmıştır. Ancak projenin başlamasıyla ilk çemberde yeterli sayıda kişiye ulaşılabilmesi için köylerdeki tüm annelerle iletişim kurulmuş ve her hafta gelenlerle devam edildiği için farklı (paralel) grup buluşmaları oluşmamıştır. Hatay'da ancak bir kez beş babanın katıldığı bir çember yapılmış, Adıyaman'da ise bir anne çemberi yapılırken ekibin kalanı tarafından babalarla sohbet edilmiş ama tam bir çember uygulanamamıştır.

Ebeveyn Çemberleri				
	Hedeflenen Ebeveyn Sayısı	Ebeveyn Çemberi Sayısı	Erişilen Ebeveyn Sayısı	Ortalama Katılan Ebeveyn Sayısı
Adıyaman	170	16	88	40
Hatay	170	10	66	12

Proje sürecinde annelerin büyük bir kısmı bu **“buluşma”lardan hoşnut kaldığını ve severek geldiğini** ifade etmiştir. Bu buluşmaları gündelik dertlerinden, evlerinden, sorumluluklarından uzaklaştıkları ve **“dinlenebildikleri” bir ortam** olarak nitelendirmişlerdir. Birden fazla çembere katılan annelerin çembere uyumunun kolaylaştığı, sorulara daha iyi yanıt verdikleri gözlenmiştir. Çemberlere katılan gönüllüler tarafından yapılan değerlendirmede buluşma için ayrılan sürenin yeterliliğine ortalama 8,7 puan verilirken katılımcıların çembere etkin katılımına ortalama **8,5** puan verilmiştir. Bu puanların gerekçeleri aşağıda ‘Çember Yönetimi’ başlığında detaylı bir şekilde sunulmuştur.

Çemberlerin önemini ortaya koyan unsurlardan biri **anneler ile gönüllülerin karşılıklı iyileşmesine olanak sağlayan** bir çalışma olmasıdır. Gönüllüler çember değerlendirmelerinde bu paylaşım alanının onlara da çok iyi geldiğini ifade etmişlerdir. Bu değerlendirmelerde öne çıkan başlıklardan biri de **KODA’nın detaylı düşünme ve çalışma refleksi** olmuştur.

Gönüllü Değerlendirmesi: *“Bu kadar ayrıntı düşünebilmeniz KODA’ya olan saygımı katbekat artırdı!”*

Çember Yönetimi

- Gönüllüler için yapılan çember oryantasyonu yeterli bulunmuş ancak gönüllü ekibin öncesinde **hazırlık** yapabildiği olmasının da bir o kadar önemli olduğu gözlenmiştir. Çember ekibinin **rol dağılımı** önceden tasarlanmadığında ya da **prova** yapılmadığında çember yönetimi zorlaşabilmektedir.
- Çember öncesi hazırlık sürecinde bölgenin **potansiyel katılımcı profilinin, katılımcılar arasındaki akrabalık bağlarının ve küçük çocuklu anne katılım bilgilerinin göz önünde bulundurulması ve** buna göre hazırlık yapmanın iyi olabileceği ifade edilmiştir.
- **Çember moderasyonunda** kolaylaştırıcı kişinin yanında ve çemberin ortasında da gönüllülerin yer alması; sorulan soruların örneklerle açıklanmasını ve çemberin ortasında katılımcıların soruyu unutma ihtimaline karşı bir gönüllünün cevap vermesi ile tekrar hatırlatılması çember yönetimini kolaylaştırmıştır.
- Deprem annelerin tüm gündemlerini kaplamış durumdadır. Annelerin ev içi iş yükleri depremden sonra artmış; hem çocuklarını korumak için daha fazla önlem almak zorunda kalmış hem de yaşam şartları / gündelik iş yükü artmıştır. Çemberlere bu yüklerle birlikte gelmişlerdir. Bu durum konuşmak istedikleri çok fazla konu olmasına sebep olmuş ve süre yönetimini zorlayan bir etken olmuştur.

- Çemberlerde kullanılan **dilin önemi** değerlendirmelerde ifade edilen konulardan biri olmuştur. İzin belgesi gibi belgelerin (örneğin: KVKK) daha anlaşılır bir şekilde açıklanması önerilmiştir.
- Çemberlerde bir kolaylaştırıcıya, bir yardımcıya, bir küçük çocuklarla ilgilenen kişiye, bir yazmana (KVKK vb. form dağıtımı, yoklama yapmak üzere) ihtiyaç duyulmuştur.
- **Çemberi yürüten gönüllüler aynı zamanda çocukların derslerine de giriyor** oldukları için ebeveynlerle çocuklara dair ayrıca konuşma ihtiyaçları olmuştur. Gelecekte bunun için bir etkinlik tasarlanabilir ya da veli ziyaretleri yapılabilir.
- Çember esnasında kadınlar **çay, pasta, börek** ikram etmek ve sohbet etmek istemişlerdir.

Gönüllü Önerisi: “Bir de çay kahve kek gibi unsurların birleştirici bir unsur olduğunu fark ettim. Mümkün olması durumunda bu buluşmalar hafif bir gün [çay saati] edasında gerçekleşebilir. Zaten birçok yerde kadınlar kendileri teklif ediyor bunu ama yük olmamak açısından çay yanına yiyecek bir şeyler götürmek iyi olabilir.”

- Katılımcıların kendilerini ifade ederken bir denge sağlamakta, **herkesin birbirini dinlediği bir zemin** oluşturmakta ve tüm **katılımcıların etkin katılımını** sağlamakta bazı çemberlerde zorluk yaşanmıştır.
- **Yas sürecine yönelik baş etme mekanizmalarında** farklı bakış açıları olabilmektedir. Bazı anneler gülüp eğlenmek ve duygularını bu şekilde sağıltmak isterken bazıları yas sürecinde bunların yapılmasını yersiz görmektedir. Bu sebeple farklı görüşlere sahip katılımcıların çember yönetimi zorlaşmıştır.

Çembere Davet ve Katılım

- Çembere **davet** etmek için yeni yöntemler geliştirilebilir. Yapılan değerlendirmelerde bazı köylerde uygulandığı üzere kadınlara **ev ziyaretinde** bulunmanın sonraki çemberlere katılması için teşvik edici olabileceği ifade edilmiştir.

Öneri: “Katılımcılar mesaj veya arama yoluyla bilgilendiriliyor. Fakat bence davetiye gibi bir mektup yollansa ilgi çekici olabilir. Bu hafta '.....' konusunu çemberimizde konuşacağız. Çemberimize bekliyoruz tarzında her annenin eline renkli, zarfta bir mesaj yollansa belki katılımı artış sağlanabilir.”

- Annelerin çocuk bakımı, tarla bahçe işleri, ev işlerinden dolayı oldukça yoğun olduğu gözlemlenmiştir. Bu sebeple çember için doğru günü ve saati ayarlamak zor olmuştur. Bu durumda birkaç alternatif zaman aralığı ile gidip onlara uygun bir zaman belirlemek gerekmiştir.
- Zaman seçimi kadar mekân seçimi de önemli olmuştur. Örneğin, taziye evinde çember yapmak bazı katılımcılar için tetikleyici olmuştur ya da camiye yakın bir yerde açıkta yapmak kadınların katılım durumunu etkilemiştir.

Öneri: “Gelecekte buluşmalar; kurulan gruplar yolu ile güçlendirilerek, yereldeki annelerden oluşturulacak aile temsilcileri yoluyla sürdürülebilir bir konuma çekilebilir.”

- Çemberlerde özellikle ailelerin çocukları ile ilişkileri hakkında konuşulurken görsel içerikler ve örneklerin kullanılması konunun somutlaşması ve anlaşılması için kolaylaştırıcı olabileceği önerilmiştir.

Çember İçeriklerine Yönelik İhtiyaçlar

- Özellikle kadınlar, çember esnasında duygularından bahsetmekte, tarif etmekte zorlanmışlardır. İlk yapılacak çemberlerde **duygu farkındalığı** çalışmasına ihtiyaç duyulmuştur.
- El işi, **sanat etkinlikleri** çember tasarımına eklenerek daha etkili olabileceği ifade edilmiştir.
- Afet sonrası süreçte oldukları için gönüllüler “duygusal olarak zorlayıcı” süreçleri yönetmekte zorlanmıştır. Bu sebeple **psikolojik desteğe ve birebir paylaşımlara** ihtiyaç duyulmuştur.
- Annelere çemberlere dair beklentileri sorulduğunda “**çocuklarının eğitimi ve onlarla iletişim konusunda yönlendirilmeye**” ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir.

Öğretmen Seminerleri

Köyde Eğitimde Nerede Kalmıştık? projesi kapsamında güz dönemi başında yapılan öğretmen seminerleri döneminde Tut ilçesinde yeni eğitim-öğretim yılına geçişi öğretmenler için kolaylaştırmayı hedefleyen 5'er saatlik öğretmen eğitimleri planlanmıştır.

Öğretmen Seminerleri		
	Hedeflenen Öğretmen Sayısı	Erişilen Öğretmen Sayısı
Adıyaman	60	36
Hatay	60	Yapılmadı

Öğretmenler tarafından eğitim ihtiyacı olarak “ailelerin eğitime katılımını artırmak” ve “sınıf yönetimi ve sınıf içinde kullanılabilecek uygulama örnekleri öğrenmek” konuları dile getirilmiştir. Bu ihtiyaçlara yönelik Ekim ayında Adıyaman’da 2 öğretmen grubu ile “Aile Katılımı” ve “Sınıf Yönetimi” seminerleri gerçekleştirilmiştir. Eğitime katılan öğretmenlerin profiline bakıldığında; kadın, branş öğretmenliği ya da sınıf öğretmenliği yapan, köy / mezra / kırsal mahallede taşınmalı bir okulda öğretmenlik yapan ve meslekte 1-3 yıllık deneyimi olan bir profil öne çıkmaktadır.

Aşağıda içerikleri verilen seminerlerin eğitmenler tarafından öngörülen kazanımları da bir sonraki tabloda verilmiştir.

Aile Katılımı Eğitim İçeriği	Sınıf Yönetimi Eğitim İçeriği
Aile katılımının önemi, Türkiye’deki etkili uygulama örneklerinin paylaşımı ve öneriler	Öğrenimin gerçekleşmesinde sınıf yönetiminin önemi
Velilerin, çocukların eğitim sürecindeki rolü, eğitim sürecinde dahiliyetindeki engeller ve öğretmenin yapabileceği uygulama örneklerinin paylaşılması	Etkili bir sınıf yönetimi için öğretmenlerin yapabileceği uygulama örneklerinin paylaşılması
Öğretmenlerin velilerle karşılaşabileceği olası durumlar üzerinde birlikte fikir geliştirme ve velilerle yapılabilecek etkinlik örneklerinin paylaşımı	Farklı vaka örnekleri üzerinden konuşmalar ve çalışmalar

Aile Katılımı Eğitim Kazanımları	Sınıf Yönetimi Eğitim Kazanımları
Velilerin, çocukların eğitim sürecinin önemli bir parçası olduğunun fark edilmesi	Sınıf dinamiklerini harekete geçirmek
Velilerin eğitim sürecine dahil olmasının önündeki engellerin tanımlanması	Sınıf dinamiklerini yönetebilmek
Öğretmen olarak velilerin eğitim sürecine dahil olması için yapılabileceklerin listelenmesi	Öğrenme ortamını olgunlaştırmak

Seminerler hakkında katılımcı öğretmenler tarafından yapılan genel değerlendirmede **bilgi edinmek, farklı öğretim yöntemleri öğrenmek ve zorlandıkları konularda çözüm önerileri bulmak** beklentileri ile katılan öğretmenlerin beklentilerinin büyük ölçüde karşılandığı ifade edilmiştir. Eğitimin onlar için en akılda kalıcı yönü sorulduğunda **empati kurmak, açılış çemberi, teorik bilginin yanında uygulamalı anlatım sunması, eğitimin katılımcıları da kapsayacak şekilde etkileşimli geçmesi ve birbirlerinin deneyimlerinden öğrenebilme imkânı sunması** şeklinde cevaplar verilmiştir.

İki eğitime de katılmış olan katılımcıların “Aile Katılımı” ve “Sınıf Yönetimi” eğitimlerini ayrı ayrı değerlendirilmesi istendiğinde;

- **Aile Katılımı** eğitiminde aile katılımının ve **ailelerle kurulan iletişimin önemi anlaşılmış, ailelerin öğretmenlerden beklentileri ve öğretmenlerin ailelerden beklentileri anlaşılmış** ancak eğitimde sunulan **somut çözüm önerilerinin** bir kısmı kendi durumlarına uyarlanamadığı için **eksik bulunmuştur.**
- **Sınıf Yönetimi** eğitiminde akran danışmanlığı, çalışma sonrası gibi teknikler öğretmenler tarafından faydalı bulunmuş ve sınıf ortamında **kullanabilecekleri çok sayıda teknik öğrendikleri için faydalı bulunmuştur.** Bu teknikler bazı öğretmenler tarafından **kendi durumlarına uyarlayamayacakları için olumsuz** değerlendirilmiştir. Yaşanan sorunlar ve olası çözüm önerileri şeklinde bir dizaynın onlar için faydalı olabileceğini ifade etmişlerdir.

Eğitmenler tarafından yapılan değerlendirmede seminerlerin iyi geçtiği (10 üzerinden 9 puan), öğretmenlerin zorunlu katılım olması sebebiyle ilk etapta “umutsuz” bir şekilde geldikleri ama eğitimlerin etkileşimli olması ile yüksek katılım gösterdikleri gözlemlenmiştir. Eğitimin yapıldığı Tut ilçesinin ulaşımının kolay olmaması seminerin organizasyonunu zorlaştıran etkenlerden biri olarak ifade edilmiştir. Gelecekte buna benzer seminerlerin daha etkili olması için öğretmenlerle eğitimden öğrendikleri uygulamaların ne ölçüde sağlıklı ilerlediğine dair ara buluşmaların (çevrim içi ya da yüz yüze) yapılması önerilmiştir.

Gönüllü Katılımı

Köyde Eğitimde Nerede Kalmıştık? projesi, KODA'nın farklı bileşenlerinden gönüllülerin bir araya geldiği ve birlikte çalıştığı bir proje olarak özel bir yer tutmaktadır. Türkiye genelinde 36 ilden katılan 117 gönüllünün, 19'u KODA'nın Gönüllü Topluluğundan², 35'i Köye İlk Adım Programından³, 23'ü Öğretmen Topluluğundan⁴ ve 40'ı toplulukta bulunan kişilerin referansıya gelen gönüllülerden⁵ oluşmaktadır.

Gönüllü Katılımı (36 İl)	
Gönüllü Topluluğu	19
Köye İlk Adım Mezun	35
Öğretmen Topluluğu/ÖY	23
Referansla Gelen Gönüllü	40
En Az İki Hafta Kalan Gönüllü Sayısı	32
Toplam Gönüllü Sayısı	117

KODA'yla farklı şekillerde ilişkilendirilmiş kişilerin gönüllülük yapması, farklı arka planlardan ve deneyimlerden gelen gönüllülerin birbirinden öğrenebildikleri, temas ettikleri bir etkileşim alanı oluşturmuştur. Gönüllülerin proje değerlendirmeleri arasında öne çıkan ifadelerden biri bu sebeple **sınıfta birlikte öğretmenlik yapanların birbirlerinden öğrenme deneyimi** olmuştur.

² **Gönüllü Topluluğu;** KODA oryantasyonundan geçmiş, KODA'nın faaliyetlerine gönüllü olarak destek veren kişiler.

³ **Köye İlk Adım Mezun;** KODA'nın öğretmen adaylarına yönelik üniversitelerde yürütülen programını tamamlamış üniversite öğrencileri/mezunları

⁴ **Öğretmen Toplulukları ve Öğrenme Yolculukları öğretmenleri;** KODA'nın eğitimlerine katılmış, bir programında aktif olarak bulunmuş öğretmenler

⁵ **Referansla gelen gönüllü;** KODA topluluğunda bulunan kişilerin bu projede görev almasına referans olduğu kişiler.

Projenin pilot çalışması ve oryantasyon süreci afet sonrası çevikliği ile tasarlandığı halde **detayların göz önünde bulundurulduğu** bir çalışma olarak nitelenmiştir.

Projeye dair değerlendirme formunda genel itibarıyla KODA'dan gönüllülük deneyimini puanlamaları istendiğinde **9,4** puan vermişlerdir. Gönüllüleri projeye hazırlayan oryantasyon çalışmasına dair bir değerlendirme yapmaları istendiğinde **8,5** puan vermişlerdir.

Zaman darlığından dolayı çevrim içi tasarlanan oryantasyon KODA ile daha önce yakın temasta olan ve öğretmenlik deneyimi olan gönüllüler tarafından yeterli bulunurken diğerleri için daha **somut örneklerle ve provalara ihtiyaç duyulmuştur**. Özellikle çocuklarla kurulan ilişkilerde uzmanlık gerektiren durumlar için proje içerisinde **“danışabilecekleri” bir uzmanın olmasını** ve oryantasyonda bu konulara daha çok değinilmesini istediklerini ifade etmişlerdir.

“Bazı çocukların anlattığı durumlara cevap veremediğim anlar oldu. Sabrımın sinandığı durumlar da yaşadım. Ancak en güzel şekilde takım arkadaşlarıma danışarak zorlukların üstesinden geldim. Hayatımızda hiçbir şey toz pembe değil. Biz hayatı tüm gerçekliğiyle gördük yaşıyoruz.”

Bir diğer önemli unsur oryantasyonun gönüllünün sınıfa girmeden önce hazırlık yapmasını da gerektiren bir şekilde tasarlanmış olmasıdır. Gönüllülerin eğitmen olma deneyimleri de bu konuda belirleyici olmuştur. Bu durumda bazı gönüllüler bu hazırlık için zaman ayırabilirken bazı gönüllüler sahada bu zaman yönetimini yapmakta zorlanmışlardır. Özellikle atölyelerin çok materyal içermesi bu ön çalışma sürecini zorunlu kılmıştır. Atölye içeriklerinde oryantasyon sonrası boşlukları telafi etmek için yönergeler eksik bulunmuştur. Serbest oyun saati gibi etkinlikler bazı gönüllüler tarafından ne anlama geldiği, nasıl şekillendirilebileceği anlaşılamamıştır. Ayrıca sınıflara iki gönüllü(kişi sayısı değiştiğinde bu sayı bazen artmaktadır) olarak girdiklerinden ve bu kişilerle çoğu zaman (önceki çalışmalardan tanışık olanlar da var) sahada tanıştıklarından prova yapmayı ve sınıf yönetiminde rol dağılımını kendi aralarında netleştirmelerini gerektirmiştir.

“Oldukça iyi tasarlanmış ve açık ifade edilen konuların konuşulduğu oryantasyonlar olmasına rağmen sahadaki deneyimime beni tam anlamıyla hazırlamadı. Çocukla iletişim ve aktarılacak materyal anlamında bireysel çalışmaya da ihtiyaç duyduğum için 6 puan veriyorum.”

Proje köylerinin hepsinin farklı lojistik imkânlar sunması, öğrenci sayısının günlük olarak değişmesi vb. durumlar proje için tasarlanan içeriğin gün içerisinde değişmesini ve hızlı kararlar alınmasını gerektirmiş, bu konuda proje ekibinin yeterli sayıda olmaması bu durumu zorlaştırmıştır. Proje ekibinin ve konu ile ilgili uzman bir ekibin eksikliği gönüllülerin atölyelerde ve çocuklarla kurdukları ilişkilerde “takip edilmesini” de imkânsız kılmıştır. Buna rağmen proje boyunca hem gönüllülerin hem de proje ekibinin ortaya koydukları “gönülden” çalışma çabası projenin sorunsuz tamamlanmasını sağlamıştır.

“Çünkü tüm sorularımıza yanıtlar aldık. Bizlere ihtiyacımız olan tüm bilgiler detaylar verildi ve süreç içerisinde her anımızda yanımızda olup bizlere kendi iyi halimizi korumamız için çok yardımcı oldular.”

Sonuç olarak; olası riskler içeren durumlar proje ekibinin ve gönüllülerin “gönülden” çalışması ile bertaraf edilebilmiştir. Proje tasarım sürecinde uygulayıcı olarak düşünülen gönüllüler bu süreçte deneyim kazanan, etkilenen bir hedef kitleye dönüşmüş ve proje değerlendirmesine hedef kitle olarak eklenmeye karar verilmiştir.

“Bu gönüllülük faaliyeti sayesinde mükemmel bir ekip ve pırıl pırıl parlayan çocuklarla tanıştım. Ve benim için unutulmayacak bir deneyim oldu. Bir hafta sürmüş olsa bile onların bir haftasına ortak olmak mükemmel hissettiriyor. Bu hafta içerisinde bazen yorgun hissetmiş olsam bile beni motive eden bir ekiple çalışmış olmak oradayken güvende hissettirdi. Katıldığım bu gönüllülük faaliyeti sayesinde birçok şeyin farkına vardım, aslında küçük şeylerle mutlu olabilmemizin ne kadar önemli olduğunu fark ettim. Küçük bir çocuğun yüzündeki tebessümün sebebi olmak o kadar güzel hissettirdi ki bunu kelimelere dökemiyorum... Orda geçirdiğim her saniye için teşekkür ediyorum, geçirdiğim hiçbir süre için pişman değilim keşke daha fazla kalabilseydim orada. Böyle mükemmel bir faaliyetin parçası olduğum için kendimle gurur duyuyorum ve bizleri bu ortak paydada buluşturan herkese de minnettarım.”

Proje Etkileri

Hedef Kitle	Faaliyetler	Programın Etki Hedefleri
Çocuklar	Çocuk Atölyeleri	Eğitimlere katılan çocukların öz farkındalık, öz yönetim, sosyal farkındalık, sorumlu karar alma kazanımları
Ebeveynler	Ebeveyn Çemberleri	Annenin çember değerlendirmesi, çocuğu ile ilişkisine yönelik kazanımlar
Öğretmenler	Öğretmen Seminerleri	Öğretmenlerin kendi talep ettikleri konularda aldıkları eğitime dair kazanımları ve afet sonrası eğitim konusunda edindikleri kazanımlar
Gönüllüler	Gönüllü Katılımı	Hem faaliyetlerin uygulayıcıları olarak faaliyetler hakkında değerlendirmeleri hem de gönüllü olarak oryantasyon süreci ve sonrasında kişisel ve mesleki kazanımları

Çocuklardaki Etkileri

Projenin çocuklar üzerindeki etkisini ölçmek için proje ekibinin, gönüllülerin ve Adıyaman'da öğretmen seminerlerine katılan öğretmenlerin, çocuklarda gördükleri değişimlere dair değerlendirmeleri alınmış ve ayrıca bir Sosyal Duygusal Öğrenme analizi yapılmıştır. Ancak çocukların düzensiz katılım göstermesi, gözlem yapan gönüllülerin sirkülasyonu ve bu alanda gözlem yapmaya dair bir yetkinliğinin olmayışı nitelikli bir etki analizi yapılmasını zorlaştırmıştır.

Mevcut veriler üzerinden atölyelerin çocuklar üzerindeki etkilerine bakıldığında ilk öne çıkan unsur atölyelerin onlara deprem sonrası süreçte "kaçıp güvenle oyun oynayabilecekleri" bir alan sunabilmesidir. Proje atölyelerde sunduğu eğlenceli içerik ve oyunlarla çocukların zihnindeki deprem gündeminin geri planda kalmasını ve daha pozitif bir tutuma sahip olmalarını sağlamıştır. Öne çıkan çıktılar arasında çocukların kendilerini ifade etme becerilerinin gelişmesi, okula (yeniden) ısınması ve KODA kültürüne dair çember kurma gibi etkinliklerin çocuklar ve gönüllüler tarafından içselleştirilmesi olarak ifade edilebilir.

Gönüllüler tarafından doldurulan değerlendirme formunda sorulan “Sence eğitimler çocukların derslere yönelik ilgi, merak ve öğrenme istekliliğinin artmasında ne ölçüde etkili oldu? 1-10 arasında puan verir misin?” sorusuna verilen cevapların ortalaması **7,7** puandır. Burada puanı yükselten sebeplere bakıldığında; **yaratıcılıklarını geliştiren etkinlikler olması**, ilkokullarda masalematik vb. **oyunlarla çocuklara okulu ve dersi sevdirmeleri, çocukların atölyeler sayesinde deprem gündeminden uzaklaşması ve arkadaşlarıyla güvenli bir oyun alanına dahil olmuş olması**, gönüllü çeşitliliği sayesinde yeni insanlarla tanışması vb. sebepler sayılabilir. Atölyelere verilen değerlendirme puanını düşüren sebepler arasında ise **içeriklerin hedef kitleye uyumu** ve bu konuda **gönüllülerin eğitimlik deneyiminin belirleyici olması** söylenebilir.

Bu değerlendirmelerden çocuk atölyelerinin öne çıkan diğer etkileri şu şekilde sıralanabilir:

- Çocuklar için bir **oyun alanı** oluşturması, birbirleri ile **buluşabildikleri bir yer** olması,
 - *"Biz buraya top oynayabilmek için geliyoruz, diğer günler tarlaya gidiyoruz."*
 - *"Burada olmasam evde bulaşık yıkıyor olurdum."*
- Deprem sonrasında uzun bir ara **okuldan uzak kalan çocuklarına** yeni döneme başlamak için hazır hale gelmesi,
- Çocukların bu çalışmanın depremden sonra **onların iyi olması için yapıldığının farkında olması** ve bunu ifade edebilmeleri,
- Çocukların **çember kültürüne** alışması,
- **Duygularını ifade etmelerinin** kolaylaşması,
- Ebeveyn çemberlerinde anneler çocukların atölyeler öncesinde depremden çok fazla bahsettiklerini ama atölyeye başladıklarından beri atölyenin olduğu günlerde **oynadıkları oyunlardan bahsetmeleri**,
- Seminerlere katılan ve Köyde Eğitimde Nerede Kalmıştık? projesine katılan öğrencilerin öğretmenleri tarafından yapılan değerlendirmelerde;
 - *Çocuklar üzerinde olumlu bir katkısı olduğunu,*
 - *Çocukları daha bilinçli ve enerjik bulduklarını,*
 - *Yaşadıkları travmanın etkisinin azaldığını,*
 - *Daha öz güvenli, daha dingin ve daha mutlu olduklarını ifade etmişlerdir.*

Sosyal ve Duygusal Öğrenme Analizi

Adıyaman ve Hatay'da çocuk üzerindeki değişimlerin analizi Bursa'da bulunan Çağdaş Eğitim Kooperatifi tarafından hazırlanmıştır. Analiz raporun başında yer verilen sınırlılıklardan ötürü çok fazla anlamlı sonuç verememiştir. Analizden çıkan anlamlı sonuçlardan biri çocuklardaki davranış örnekleri karşılaştırıldığında olumsuz davranışların zaman içerisinde azalmasıdır.

Gözlemcilerden gözlem formlarını doldururken her bir boyut ile ilgili gözledikleri örnek davranışı da ölçeğe kısa notlarla kaydetmeleri istenmiştir. Gözlemcilerin kaydettiği davranış örneklerinden yola çıkarak Adıyaman ve Hatay'da sosyal duygusal öğrenme becerileri uygulamalar başladığında gözlenen davranış örnekleri ile uygulamalar bittiğinde gözlenen davranış örnekleri birbiriyle karşılaştırılmıştır. İki bölgede de öğrencilerinin ön test ve son test formlarında yer alan olumsuz davranış örnekleri incelendiğinde; öğrencileri tanımlarken kullanılan ifadelerin değiştiği, pek çok olumsuz ifadenin son testlerde kullanılmadığı görülmektedir. Özellikle **öğrencileri tanımlarken kullandıkları “sessiz içe kapanık” tanımlaması ile “arkadaşına vurma”, “etkinliklere katılmayı reddetme” gibi frekansı en yüksek olan durumların son testlerde yer almadığı görülmüştür.** Ayrıca son testte gözlemciler tarafından öğrencilerin ifade, dinleme, grup etkinliklerine katılım düzeyinde, öz güveninde artış olduğu belirtilmiştir. **Her iki ilde de sosyal duygusal öğrenme uygulamasından sonra öğrencilerin negatif tutum ve davranışlarında azalma gözlenmektedir ve öğrencilerde izlenen negatif davranışların pozitif davranışlara doğru dönüştüğü gözlemciler tarafından belirtilmiştir.**

Etkinliklerine katılan öğrencilerin sosyal duygusal öğrenme kazanımları açısından pozitif bir gelişme gösterdikleri söylenebilir. Ancak elde edilen gelişmenin daha belirgin olabilmesi için programın gelecekteki uygulamalarında aşağıdaki hususlara dikkat edilmesi önerilmektedir.

Programın Uygulanması Hakkında Öneriler

Gözlem formları incelendiğinde gözlemcilerin; öğrencilerin birbiriyle alay ettiği, birbirine vurduğu, bazı öğrencilerin kavgaya ettiği, bazı öğrencilerin zorbalığa uğradığı yönündeki ifadeleri yaz kampı sırasındaki eğitimlerde uygun sınıf ortamının sağlanmasıyla ilgili problemlerin olduğunu düşündürmüştür.

Öğrencilerin etkinlikler sırasında kavga ettiği ve kavgadan sonra bazı öğrencilerin içe kapandığı ya da bir öğrencinin bir eşyasını kaybettiği için tüm ders boyunca sınıfta onu aradığı (eğitim alanında başıboş dolaşması), bazı öğrencilerin kurallara uymayarak ve başka öğrencilerin derse katılımını engellediği de yine gözetmenler tarafından sıklıkla ifade edildiği için bazı gözlemcilerin etkinlikleri yönetme becerileri ile ilgili yeterlikleri hakkında olumsuz kaniya varılmıştır. Sosyal duygusal öğrenme programında etkinliklere katılımın önemli bir değişken olduğu bilinmektedir. Bazı materyallerin öğrenci sayısı kadar olmadığı ve bu nedenle katılımın yeterli derece sağlanamadığı yine gözlemciler tarafından ifade edilenler arasındadır.

Sonuç olarak, programın uygulanması açısından bakıldığında etkinliklerin uygulanması sırasında uygun bir eğitim ortamının sağlanması, grupların heterojen oluşturulması, eğitimde kullanılacak olan materyallerin sayı ve kullanım biçiminin gözden geçirilmesi uygulamanın iyileştirilmesi için çok büyük önem taşımaktadır.

Bu noktada geliştirilen öneriler;

- Programlara katılan eğitimcilere daha uzun süre uygulamalı eğitimler verilmesi gerektiği,
- Eğitimcilerin öğretmenlik deneyimine sahip olmaları gerekliliğine dikkat edilmesi,
- Grupların oluşturulmasında önceden bir planlama yapılması,
- Cinsiyet ve öğrenci özellikleri açısından heterojen; yaş ve okul kademesi açısından ise homojen gruplar oluşturulmasına özen gösterilmesi,
- Etkinlerde kullanılacak materyal sayılarının iyi ayarlanması,
- Öğrencilerin devamlılığının sağlanması için gerekli çabanın gösterilmesi gerektiği yönündedir.

Annelerdeki Etkileri

Çemberlere katılan anneler üzerindeki etkilere bakıldığı zaman **kendileri için vakit ayırabilmenin ve paylaşımda bulunabilmenin onlara çok iyi geldiği** anlaşılmaktadır.

Anne çemberlerini uygulayan gönüllülere çemberin ne kadar etkili olduğu sorulduğunda, 10 üzerinden 9,3 olarak puanlamışlardır. Bu bölümde çemberlerin etkileri liste halinde verilirken kadınların kendi değerlendirmeleri ve gönüllülerin onlar hakkındaki değerlendirmeleri ile desteklenmiştir.

- Çemberler annelerin **duyulma, paylaşma, fark edilme** ve **konuşma** isteklerini karşılamıştır.

"Sizden başka kimse nasıl olduğumuzu sormuyor, üzerimizdeki yükü merak etmiyor." - Katılımcı Anne

- Deprem sonrası süreçte yaşadıkları zorluklara yönelik **iyileşmelerine zemin hazırlamıştır**. Birden fazla çembere katılan kadınlarda iyi hissetme ve paylaşımda bulunma halleri gönüllüler tarafından gözlemlenmiştir. Bu etki ile ilgili 3 gönüllü gözlemi aşağıdaki gibidir:

- Bir katılımcı bazen gelmek için vakti olmadığını ama çocuğunun **"Anne sen oraya gidince çok mutlu dönüyorsun** ve bizimle de o şekilde iletişim kuruyorsun sen git," diyerek kendisini gönderdiğini, yeri geldiğinde çembere gitmesi için işlerinde yardımcı olduğunu belirtti.
- **KODA onlar için gülümse olarak kodlanmış** durumda. Daha önce gelen bir dernek daha olmuş bize de çemberden önce gelip ön yargılarını söylediler. Ama çember sonunda bu annemiz gelip "Hayır, siz bizim için gelmişsiniz," dedi.
- Bir anne "İlk katıldığım hafta kendimi siyah hissediyordum şu an rengarengim." diyerek KODA'ya teşekkür etti.

- Çemberlerde **travmalarından bahsedebilmeleri** çemberin güven ortamını oluşturmuş olduğunu göstermiştir.
- **Güçlü yanlarını fark etmelerini** sağlamıştır.
- **Deprem gündeminden uzaklaşmalarını** sağlamıştır.

- Bir veli "Ben iyi ki bu toplantıya geldim." Diğer toplantılar gibi olacağını düşünüp başta gitmesem mi, diye düşündüm çünkü diğer toplantılarda deprem konusu çok konuşuluyor bu da benim canımı sıkıyor. Çocuklarla ilgili konuşulması ve oyun oynamamız çok keyifli geldi," dedi.

- Kadınların **kendileri için vakit ayırıp evden uzaklaşmalarını, dinlenebilmelerini** sağlayan bir ortam sunmuştur.

"KODA bize kendimize ait 1 saat zaman yaratmamızı sağlıyor." - Katılımcı Anne

- Kadınların kendi aralarındaki ilişkilerini güçlendirmiş, **dayanışma zemini** oluşturmuştur. Çemberler birlik ve beraberlik duygusunu hissetmelerini sağlamıştır.

Bir katılımcı yaşamda yalnız kaldığı için gözyaşları döktü, çemberdeki diğer kadınlar “biz buradayız,” dedi.

- Kendilerini ifade etmelerini güçlendirmiştir.
- *Açılış çemberinde bir kadın "Şu an çok heyecanlıyım. Topluluk içinde konuşmaktan çok çekiniyorum." diyerek başladı. Çemberin sonunda ise ortak bir sohbette, söz aldı ve heyecanı geçmiş bir şekilde ayrıldı. Kendi ifade etmesini görmek çok güzeldi.*
- Evin tüm yükü üzerlerinde olan kadınlar çemberlerle birlikte **kendilerine zaman ayırmanın** önemini fark etmiştir. Çemberlerde kendileri için vakit ayıracaklarına ve kendileri için bir şey yapacaklarına dair beyanlarda bulunmuşlardır.
- **Çocuklarla ilişkilerinde farkındalık** oluşturmuştur. Çembere katılan annelerden, çocuklarıyla olan ilişkilerinde zorlandıklarını paylaştıkları, çemberde önerilenleri denediklerini ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerdeki Etkileri

2023 Ekim ayında Adıyaman’da iki öğretmen grubu ile gerçekleştirilen “Aile Katılımı” ve “Sınıf Yönetimi” seminerlerinde eğitimciler, katılımı zorunlu olmasına rağmen öğretmenlerin verim aldıklarını ve memnuniyetle ayrıldıklarını değerlendirmiştir. Seminerlerin öğretmenler üzerindeki etkilerini görmek için değerlendirme formu hazırlanmıştır. Formda seminer kazanımlarını karşılayabilecek ifadelere yer verilmiş ve bu ifadelere dair bir puanlama yapmaları istenmiştir. İki seminere dair verdikleri puanlar ve bu puanları verme gerekçeleri aşağıdaki tablolarda detaylı olarak verilmiştir:

Aile Katılımı Eğitimi Kazanımları

Kazanım	Ortalama Puan (1-10)	Puanı Yükselten Sebepler	Puanı Düşüren Sebepler
Eğitimden sonra aile katılımı ile ilgili uygulamalarda kendimi daha yetkin hissetmeye başladım	7	-Konu ile alakalı bilgi edindim -Bazı ailelere nasıl yaklaşılması gerektiğini öğrendim	-Sorularıma yeterince yanıt alamadım -Daha fazla çözüm önerisi duymak isterdim
Eğitimden sonra velilerle iletişimde kendimi daha yetkin hissetmeye başladım	7	-Empati konusu iyiydi -Eksiklerimi görmüş oldum -Cesaretlendim -Velilerle iletişimim güçlendi	-Bu konuda zaten yetkindim -Uygulamada yaşanan sorunlar üzerine çok konuşma fırsatımız sınırlıydı -Ailelerin de eğitim alması gerektiğini düşünüyorum
Eğitimden sonra velilerle iletişimde olası senaryolara karşı kendimi daha yetkin hissetmeye başladım	7	-Derste geçen senaryolar hakkında ne yapacağımı biliyorum artık -Farkındalığım arttı	-Yeterince çözüm odaklı değildi -Hâlâ yetkin hissetmiyorum

Sınıf Yönetimi Eğitimi Kazanımları

Kazanım	Ortalama Puan (1-10)	Puanı Yükselten Sebepler	Puanı Düşüren Sebepler
Eğitimden sonra sınıf dinamiklerini yönetmekte kendimi daha yetkin hissetmeye başladım	8	-Yeni yöntemler öğrendim -Bu yöntemler sınıf ortamına uygun -Uygulama fırsatı buldum	-Zaten biliyordum -Yöntemleri sınıfta uyguladığımda yetersiz kalacağını düşünüyorum
Eğitimden sonra öğrenme ortamını olgunlaştırmakta kendimi daha yetkin hissetmeye başladım	8	-Ön yargılarımı kırdı -Uygulamaya elverişli tekniklerdi -Daha yeterli hissettim -Farkındalığım arttı	-Zaten biliyordum

“Aile Katılımı” seminerinde eğitimden tarafından aktarıldığına göre kapanış çemberinde öğretmenler **yalnız olmadıklarına, seminer algılarının değiştiğine, veli katılımına dair yapabileceklerini düşünmeye başladıklarına** dair paylaşımlarda bulunmuşlardır. “Sınıf Yönetimi” seminerinde ise eğitimden tarafından katılımcıların yaklaşık 15 tanesinin KODA gönüllüsü olabileceği ifade edilmiştir.

Seminerleri düzenleme ve uygulayan eğitimdenler;

- Yeni ve genç eğitimdenler ile tanışmak,
- Kırsalın zorluklarını duymak,
- Köyde Eğitimde Nerede Kalmıştık? projesinin Çocuk Atölyelerine katılan çocukların öğretmenlerine de benzer pedagojik yaklaşımla aktarım yaparak bütünsel bir çalışma deneyimi edinmek noktasında fayda sağladıklarını belirtmişlerdir.

Gönüllülerdeki Etkileri

Projenin uygulayıcısı olan gönüllüler süreç içerisinde projeden etkilenen bir hedef gruba dönüşmüştür. Bu sebeple kendi değerlendirmelerinden kişisel ve mesleki kazanımları ayrı bir bölümde ele alınmıştır. Projenin gönüllülere kişisel ve mesleki kazandırdıklarını puanlamaları istendiğinde kişisel kazanımlara ortalama **9,5**, mesleki kazanımlara ortalama **8,8** verilmiştir.

Mesleki kazanımların görece daha düşük olmasının sebebi öğretmenlik dışındaki branşlardan gelen gönüllülerin bu bilgileri meslek hayatında kullanamayacakları şeklinde ifade edilmiştir. Ancak bunun yanında farklı branşlardan gelen gönüllüler tarafından projenin meslek hayatlarındaki **insani ilişkilerini güçlendirdiğini, kriz yönetiminde deneyim kazandırdığını ve çocuk haklarına yönelik farkındalık** kazandırdıklarını eklemişlerdir. Proje ekibinin gönüllüler üzerindeki etkiye dair değerlendirmelerinde ise; **çocuklara yaklaşımlarının proje boyunca olumlu bir şekilde dönüşüme uğradığı** ifade edilmiştir. Gönüllülerin kendi değerlendirmelerinde kişisel kazanımlarına bakıldığında öne çıkan ifadeler aşağıdaki tabloda gruplandırılmış bir şekilde verilmiştir.

Gönüllülerin Kişisel Kazanımları

Değişim Alanları	Gönüllülerdeki Değişimler
Birliktelik Duygusunun Oluşması	Farklı Bakış Açıları Geliştirme
	Dayanışma / Güven Duygusunun Gelişmesi
	Afet Bölgesinde Gönüllü Olma Deneyimi
	Deneyim / Bilgi Paylaşımından Faydalanmak
	Çember Kültürü
Sosyal - Duygusal Beceriler	Özgüven Artışı
	Empati Kurma
	Öz Farkındalığın Artması
	Kriz Yönetimi ve İnisiyatif Alma Becerisinin Gelişmesi

Gönüllülerin Mesleki Kazanımları

Değişim Alanları	Gönüllülerdeki Değişimler
Mesleki Motivasyon Artışı (Genel)	
Farkındalık Kazanma	Farklı Bakış Açıları Kazanma
	Eğitimde Eşitsizlikleri Farkına Varmak
	Çocuk Haklarına Yönelik Farkındalık Kazanma
	Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğine Yönelik Farkındalık Kazanma
Bilgi - Beceri Edinme	Çocuklarla Doğru İletişim Kurma
	Mesleki Gelişim
	Topluluk Yönetimi
	Planlama Becerisinin Gelişmesi
Davranıştaki Değişimler	Bilgi ve Farkındalığın Sınıflara Taşınması
	Sınıfta / Öğrencilerde Olumlu Değişimlerin Gözlemlenmesi

Gönüllülerin kendi değerlendirmelerine göre kişisel kazanımlar **birliktelik duygusunun oluşması** ve **sosyal - duygusal beceriler** başlıklarında yoğunlaşmaktadır. Bu kazanımlar arasından en çok ifade edilen **farklı bakış açıları geliştirme, kriz yönetimi ve inisiyatif alma** becerisinin artması ve **çember kültürü** olmuştur. Projenin öğretmen adayları ve mesleğin başındaki öğretmenler için **mesleki deneyim alanı** sunması (staj vb. benzetmelerle) ve mesleki motivasyonu arttırmasıdır. Bu bağlamda en önemli etkisi de Köyde Eğitimde Nerede Kalmıştık? projesinden **kazandıkları bilgi ve farkındalığı öğretmenlik yaptıkları sınıflara taşıyacak olmalarıdır.**

*KODA'da, hem sahanın atmosferi hem de farklı pek çok grubun bir arada oluşması bir mozaik misali **birleştirici gücü** deneyimleme şansı tanıdı. Daha önce **farklılıkların bir arada** bu denli hoş kavuştuğu başka bir ortam yakalama şansım olmamıştı. Bakış açım değişti ve **döndüğümde artık farklı bir “ben”** vardı. Bu bile, bu deneyimin bana dokunduğunu fark ettiriyor.*

- Katılımcı Gönüllü

Sonuç ve Değerlendirme

'Köyde Eğitimde Nerede Kalmıştık?' projesinin izleme ve etki değerlendirme çalışması sonucunda öne çıkan bulgular ve potansiyel gelişim alanları şu şekilde sıralanabilir:

- **Çocukların** kendilerini özgürce ifade edebilecekleri bir alan açmıştır. Böylelikle iyi olma hallerini güçlendirip depremin çocuklar üzerindeki olumsuz psikososyal etkilerini azaltarak okula daha güçlü bir şekilde dönmeye hazırlanmalarına imkan tanımıştır.
- Anne Çemberlerinde deprem bölgesindeki **kadınların** özellikle depremden sonra daha da artan yükleriyle alakalı duygularını paylaşabilecekleri, kendilerini özgürce ifade edebilecekleri ve çocuklarıyla alakalı yaşadıkları sorunları konuşabilecekleri bir alan oluşturulmuştur.
- **KODA'nın** temel çalışma alanı olan çocuğun etrafındaki ekosistemi geliştirme çalışmaları bu proje ile kapsamına çocuğun kendisini de dahil ederek yeni bir perspektif kazanmıştır.
 - Bu kapsamda KODA bu projeden öğrendikleri ile çocuğun iyi olma halini güçlendirmek için daha neler yapılabilir sorusuna yeni yanıtlar bulabilir ve bu bilgiyi ortaya koyabilir.
- Proje sayesinde özellikle afet sonrası süreçlerde gönüllü yönetimi ile alakalı KODA'da çok yönlü bir deneyim oluşmuştur. Bu konu hem **KODA'nın** gelecek çalışmaları için hem de afet bölgesinde çalışma yapan diğer sivil toplum örgütleri için rehber haline getirilip paylaşılabilir.
 - Projenin bel kemiği işlevi gören gönüllülerin proje boyunca sirkülasyonunun sağlanabilmesi, bu sürecin sağlıklı bir şekilde yönetilebilmesi ve genel itibarıyla bu çalışmadan memnun ayrılmaları projenin temel başarı kriterlerinden biridir.
 - KODA'nın farklı bileşenlerinden gönüllülerin bir araya gelip kolektif bir şekilde çalıştıkları bu proje gönüllülere birbirlerinden öğrenebilme deneyimi kazandırmış, öğretmen adayı ve mesleğin başında bulunan öğretmenler için staj işlevi görmüştür. Bu karşılıklı öğrenme deneyiminden çocukların yaz okulu ile gönüllülerin staj faaliyeti birleştirilerek bir faaliyet alanı oluşabilir.

Sırada Ne Var?

- Öğretmenlere, Köyde Eğitimde Nerede Kalmıştık? Projesi kapsamında çocuklarla yaptığımız çalışmaları yakından tanınması ve etkisini sürdürebilmesi için, içinde uygulama etkinlikleri ve teorik bilgilerin bulunduğu Sınıf İçi Sosyal Duygusal Destek Etkinlikleri Uygulama Rehberi gönderiyoruz.
- Farklı kurumların da bölgeye desteğini alabilmek adına, çalıştığımız okullarda görev yapan öğretmenleri Okula Destek Derneği ve MEF Okulda Üniversite Kulübü ile iletişime geçiriyoruz.
- Hatay'da ulaşım ve toplanma mekanı bulmak zor olduğu için Samandağ'da yeni bir Öğretmen Topluluğu kurmak yerine bir ulaşım aracı ayarlayarak Antakya Öğretmen Topluluğuna katılmalarını planlıyoruz.
- Adıyaman Tut ilçesinde öğretmenleri desteklemeye devam etmek üzere yeni bir Öğretmen Topluluğu başlatıyoruz.
- Çalıştığımız bölgelerdeki aileleri desteklemeye devam etmek üzere, bu yıl aile çalışmaları dahilinde yürüttüğümüz telekonferans eğitimini Adıyaman ve Hatay'da çalıştığımız köylerden ebeveynlere açıyoruz.

